

D'esquerra a dreta, Josep Maria Terricabras, Eliseu Climent, Antoni Mas Busquets, Sergio Baos i Laia Llobera.

I Joan Fuster acudí a la Nit dels Octubre

Si l'any passat la Nit dels Premis Octubre venia marcada per una més que significativa efemèride, la del 50è aniversari, l'acte d'aquest 2022, no podia ser d'una altra manera, es va vincular a la figura de Joan Fuster en el centenari del seu naixement. L'escriptor i pensador de Sueca sempre està present, els Premis no s'entenen sense la seua embranzida, però en aquesta ocasió el seu esperit planà de manera més rotunda. L'any, tot just, en què el premi d'assaig que porta el seu nom es va declarar desert. A banda d'això, nit amb sabor mallorquí, el dels guanyadors del Premi Andròmina de Narrativa, Antoni Mas Busquets, i del Pere Capellà de Teatre, Sergio Baos. La barcelonina Laia Llobera es va coronar amb el Vicent Andrés Estellés de Poesia.

Text **Xavier Aliaga** @xavialiaga
Fotos **Prats i Camps**

Del titular no cal que inferiu històries de fantasmes. Ni tampoc que, per una vegada, la Nit dels Octubre esdevinguera una sessió col·lectiva de ouija. Però si-gueu creients o no, el ben cert és que l'esperit de Joan Fuster va sobrevolar més que mai l'altíssim sostre del Centre Octubre de Cultura Contemporània, seu novament dels guardons. Quaranta anys després que Miquel Alberola i Maite Ferrando titularen la seua crònica dels Premis "Endevina qui (no) ve aquesta nit dels Octubre", en referència a la celebració per primera vegada de la gala després de la mort de l'assagista.

A l'escriptor de Sueca, de fet, estava dedicada la primera part de l'acte. Des del minut zero: fosa en negre i un escenari ocupat per Borja Penalba, acompanyat d'Anna Requena (violí), Iolanda Bueso (violoncel) i Vicent Colonques (piano), per interpretar una versió musical del poema "Els ulls". A continuació, els conductors, Reis Juan i Juanjo Prats, introduïren l'acte amb els preceptius agraïments a les autoritats presents. També a les institucions que hi col·laboren: Generalitat Valenciana, Departament de Cultura de la Generalitat de Catalunya, Conselleria de Fons Europeus, Universitat i Cultura del Govern Balear - Institut d'Estudis Baleàrics, les diputacions de Girona, Lleida, València i Barcelona, i la Universitat d'Alacant.

Com sempre, altrament, hi havia cares conegudes entre les primeres fileres. Del món de la política, el president del primer Consell Preautonòmic valencià, Josep Lluís Albinyana, el secretari general de JuntsxCat Jordi Turull, la vicepresidenta de la Diputació de València, Maria Josep Amigó, la consellera de Participació de la Generalitat Valenciana, Rosa Pérez Garijo, el secretari general de Cultura de la Generalitat de Catalunya, Jordi Foz, el director de l'Institut Valencià de Cultura (IVC), Abel Guarinos o el director de l'Àrea de Cultura de la Diputació de Barcelona Joan Carles Garcia Cañizares. Per la banda de la cultura, la cineasta i presidenta de l'Ateneu Barcelonès Isona Passola, l'actriu i directora Rosanna Pastor, l'editor Vicent Olmos o l'escriptor Manel Alonso, entre altres.

I novament la música, amb el tema "No tenir-te", que en aquest cas tenia un sabor especial, perquè, si estiguera viu, Fuster compliria 100 anys al novembre. Uns versos magnífics, molt ben vestits per Borja Penalba i els seus músics,

Dalt, Borja Penalba i els seus músics, musicant versos de Joan Fuster reproduïts en la pantalla. A l'esquerra, els conductors de l'acte, Juanjo Prats i Reis Juan.

que posen en relleu el Fuster poeta, potser el descobriment i la valoració més transcendent dels últims temps pel que fa a la producció del suecà.

Del mestre es va recordar que feia el discurs de cloenda en cada edició. I se'n va rememorar un d'especialment significatiu, el del 1977, després que el certamen haguera de pagar una multa de mig milió de pessetes per la interpretació l'edició anterior d'"Els segadors" i "La Internacional". El dictador ja no vivia, però les autoritats tractaven de fer seu, a qualsevol preu, el "atado y bien atado" de Franco.

Per això Fuster va parlar dels Octubre com un focus de "resistència", de la "maligna hostilitat de les corporacions indígenes" per la consciència del "perill que implica qualsevol represa nacionalitària". D'alguna manera, anàvem dient, Fuster va acudir a la Nit dels Octubre.

Així mateix, es va recordar que el de Sueca va ser el primer president d'Acció Cultural del País Valencià, integrada ara de la Federació Lull juntament amb Obra Cultural Balear i Òmnium Cultural, entitats totes representades en l'acte. Enguany, a més, hi hagué el recordatori dels 2.000 números de la revista EL TEMPS, publicació a la qual Fuster li augurava una vida breu. De vegades, el gran pensador errava el tret: quatre dècades contemplen la revista a hores d'ara. I per descomptat, es va fer referència al més important, tota la ingent obra que va deixar enrere, un far intel·lectual i un corpus de pensament i literatura descomunal que el catedràtic de la Universitat de València Ferran Garcia-Oliver, es va encarregar de glossar.

En la seua intervenció, l'erudit va advertir que la seua vasta obra "no s'esgota en l'efemèride", que Fuster ens ha deixat "materials per a la meditació permanent sobre la condició humana" i per generar una "consciència crítica, que perviu malgrat els intents de llançar el de Sueca a la paperera de la història". En contraposició, Garcia-Oliver va fer una defensa emotiva de l'espai de retrobament de Catalunya, País Valencià i les Illes, "el que fa més por" a l'Estat. "Totes les il·lusions que Fuster s'havia forjat es frustraren durant les maniobres de la Transició", es va lamentar, alhora que va reconèixer que encara "no hem sigut capaços de bastir una cultura nacional". Així i tot, Garcia-Oliver, va acabar amb un to positiu, ressaltant tot el que havia significat Fuster per a les persones presents en l'acte, com ara la seua idea de Països Catalans "ha donat sentit a les nostres vides". "Amb ell i gràcies a ell, esperem. Sense caure per un moment en el sentiment de la derrota", va dir. "El futur és, ha de ser nostre", va concloure enmig d'una sentida ovació.

Per la seua banda, Roberto Hoyo i Kike Gasu s'encarregaren de fer una escenificació prenent com a base els aforismes fusterians, potser el perfil literari que resumeix amb més precisió dos dels vessants de l'escriptor, la seua lucidesa i la seua capacitat literària, concentrats en píncoles que són part de la nostra història cultural. Barreiant humor, provocació, *beat boxing* i altres músiques urbanes, la parella va demostrar com el pensament de Fuster, posat en llaus de dues persones joves, manté una vigència extraordinària. "És un deure dels joves espantar sistemàticament els vells", citaren els actors, entre altres invocacions com un emfàtic "O ara o mai".

La Nit dels Octubre sempre ha estat generadora de càrrega simbòlica a dojo. Enguany, però, hi havia un ingredient molt suggeridor i especial, l'actuació de Maxime Cayuela, un joveníssim intèrpret de la Catalunya del Nord que va fer vi-

→ sible la llengua catalana en una televisió francesa d'àmbit estatal amb la interpretació de "Tant com quedarà", del cantautor Jordi Barre. Fou un dels grans moments de la nit: artísticament sublim i, des de la mirada dels sentiments, profundament commovedor. Un d'aquells instants de màgia que, amb més o menys intensitat, sovintegen en la Nit dels Octubre. Tothom en té els seus, però aquest segurament va ser especial, concitador d'unanimitats. "Tant com que quedarà un alè de vida, / tant com me quedarà una gota de sang, / jo te cantaré dolça terra ferida", va cantar el jove artista. I, en acabar, va arrebregar l'ovació de la nit, amb el públic dempeus.

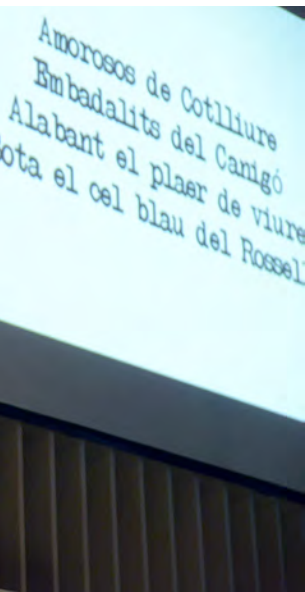
L'hora dels guardons

Amb la presència en l'escenari d'Eliseu Climent, editor i ànima dels Premis juntament amb Rosa Raga, començaren a lliurar-se els guardons. El primer a rebre'l, el Premi Capellà de Teatre, va ser el guionista, actor i dramaturg Sergio Baos (Palma, 1976). El jurat, format per Andreu Gomila, Fanny Tur i Aina Tur, destacava l'obra guanyadora, *Les maleïdes*, com "un relat sòlid, amb trio de personatges femenins insòlits, i amb una estructura valenta, que tracta del mal i els seus efectes sense contemplacions". Val a dir que es tracta d'una obra que es representarà aviat al Teatre Principal de Palma i que després anirà a Barcelona.

MOMENTS D'UNA NIT.
D'esquerra a dreta, Roberto Hoyo i Kike Gasu, Maxime Cayela i Ferran Garcia-Oliver.

AUTORITATS. Com és habitual, diverses autoritats del món de la política i la cultura donaren suport als guardons amb la seua presència.

Aquest llicenciat en Filologia Hispànica té una trajectòria polièdrica com a actor de teatre i televisió, en diferents companyies de les Illes i en produccions com *Ous amb caragols* d'IB3. En el seu vessant com a guionista ha participat en sèries com *Llàgrima de sang*, *Mossèn Capellà* o *Pep*. Baos va fer una definició emotiva de la seua obra: “En un moment que no sabem què ens depararà el futur, quan la violència s’ha apoderat de la informació, volia parlar de la tendresa”, en referència a les tres dones que protagonitzen la seua obra.

La nit mallorquina va ser completada per Antoni Mas Busquets (Palma, 1956) amb l’obra *No-més se salvaran els llamps*, un recull de microrelats. El jurat, format per Lourdes Toledo, Carme Manuel i Jaume Pons Alorda, li va atorgar el guardó Andròmina de Narrativa. D’una banda, per “la qualitat literària dels relats recollits en l’obra, una prosa valenta i rítmica, que arrodoneix sovint la peça des del principi fins al final”. Així mateix, per la temàtica dels textos, centrada en temes com les contradiccions humanes o “l’absurditat de moltes situacions quotidianes”. “Narracions que sorprenen el lector i creen una harmonia humana i una atmosfera literària”, conclouen.

Tot i no ser un autor gaire conegut, Antoni Mas Busquets tampoc no és un nouvingut a l’escena literària: va debutar en Leonard Muntaner el 1999 amb *Fibra òptica* i l’any 2002 va publicar en el prestigiós segell Quaderns Crema un altre recull de contes, *Sortida d’emergència*, al qual va seguir *Terra cremada*, del 2006, també de narrativa curta. A més d’això, té dues novel·les publicades, *Abans de ser pedra* (2008) i *Per ordre d’aparició* (2009), ambdues en La Magrana. Després, Mas Busquets no ha publicat res, va decidir abandonar el món de l’escriptura, però temps

ELS GUARDONATS.

De dalt a baix, Sergio Baos, Antoni Mas Busquets, i Laia Llobera, guanyadors de les respectives categories. Finalment, Josep Maria Terricabras, jurat del Joan Fuster, defensant en la tribuna el desert en la categoria d’assaig.

després va tornar a escriure i, en un futur proper, a publicar. Un retorn per la porta gran amb aquest Andròmina a sota del braç que ha aconseguit imposar-se a un centenar d’originals, una xifra molt elevada. Mas Busquets, que va protagonitzar al matí una molt efervescent roda de premsa juntament amb la jurat Lourdes Toledo, →

CLOENDA. Com sempre, la interpretació de la "Muixeranga" va tancar l'acte de lliurament dels Octubre.

→ va confessar que quan li va telefonar Eliseu Climent va "al·lucinar". A la nit, tornà a estar ocorrent i agraït, en la manera que va explicar la seua curiosa trajectòria. I acabà el seu discurs d'acceptació posant en context: "Guanyar? Qui diu guanyar? El que conta és resistir. I quina millor resistència que els 50 anys dels Octubre?"

Torn a continuació per al Vicent Andrés Estellés de Poesia, que enguany va recaure en Laia Llobera (Barcelona, 1983), amb l'obra *Paradísia*, poemari que es va imposar en una molt concorreguda categoria amb 114 originals presentats. El jurat, format per Anna Gual, Irene Mira i Begonya Pozo —per primera vegada en la història dels Octubre, hi havia majoria femenina als jurats: huit de dotze—, es decidí per l'obra de Llobera també per unanimitat. Entre els motius, "la profunditat amb què el poemari agermana la vida del món vegetal amb el món humà i el món natural amb el món hipertrofiat de la tecnologia". Així mateix, "la seva veu destaca per la seva solidesa i per la manera com aborda l'experiència poètica associant-la al misticisme i la recerca espiritual". "Amb versos punyents, l'autora construeix un poemari de múltiples lectures que porta al lector i a la lectora cap a un viatge a l'interior de la creació. Críptic i misteriós, aquest poemari es configura des de la radicalitat de la seva escriptura", raonaven.

En el seu discurs, Llobera també va invocar la resistència. De primeres, va agrair a l'organització el Premi, però sobretot a les tres membres del ju-

rat "per fer volar *Paradísia* amb un premi que no és un premi més, és un premi de resistència, cultural i lingüística, de país, de Països Catalans".

En aquests guardons molt mallorquins i amb presència femenina hi va faltar la cirereta del pastís, algun assaig mereixedor de ser guardonat amb el Joan Fuster en l'any de centenari del seu naixement. No va poder ser. Entre els més de trenta originals presentats, el jurat, format per Josep Maria Terricabras, Francesc Montero i Maria Margalida Perelló, no va trobar cap obra amb la solidesa suficient, ni "amb les condicions necessàries per fer-lo mereixedor del Premi, ajustant-nos a allò que s'espera d'un assaig: la defensa argumentada d'una idea".

Al matí, Terricabras va aprofundir en la idea que deixar desert el Premi en l'Any Fuster "pot resultar xocant, però tot just aquest any s'havia de filar molt prim". Això no significava que entre les 32 obres presentades no hi haguera obres de qualitat, va dir, però va apel·lar a l'assaig al gènere entès a la manera fusteriana, la de llançar idees per remoure, per fer reflexionar, per justificar la decisió. "Ho hem fet justament per Joan Fuster, perquè ell mereix que cada vegada que es done un premi en el seu nom, tingui el nivell que s'espera", va dir abans de desitjar que la propera ocasió siga més propícia, amb un Premi Fuster que continga "una obra molt potent".

Una excel·lència que necessitem més que mai. Fuster ja no és viu. Però aquesta vegada, va estar absolutament present en la Nit dels Octubre. ●